Aloe barbadensis (Aloevera)

Classification-

Kingdom- Plantae
Division- Tracheophyta
Class- Liliopsida
Order- Asparagales
Family- Asphodelaceae
Genus- *Aloe*
Species- *barbadensis*

Habitat- In India, it grows well in arid and semi-arid regions, especially in states like Rajasthan, Gujarat, Punjab, and Tamil Nadu. It thrives in hot, dry climates with well-drained sandy or loamy soils and requires minimal water. It is often grown in home gardens, farms, and even pots.

Morphology- Aloe vera is a short-stemmed or stemless, succulent perennial herb. It grows in rosettes with thick, fleshy, green to grey-green leaves that are often serrated along the edges. The leaves contain a transparent gel and a yellowish latex. Flowers are tubular, yellow or orange, and borne on a tall spike. The plant can grow up to 60–100 cm in height.

Economic Importance-

Widely used in cosmetics, skincare, and hair care products due to its soothing, moisturizing, and healing properties.

Aloe vera gel is consumed for its digestive, anti-inflammatory, and immune-boosting benefits.

एलो बारबाडेंसिस (एलोवेरा)

वर्गीकरण-

जगत- पादप
विभाग- ट्रेकियोफाइटा
वर्ग -लिलियोप्सिडा
क्रम – एस्पेरेगेल्स
कुल – एस्फोडेलेसी
जाति – एलो
प्रजाति –बारबाडेंसिस

आवास (Habitat):
भारत में यह विशेष रूप से राजस्थान, गुजरात, पंजाब और तमिलनाडु जैसे शुष्क और अर्ध-शुष्क क्षेत्रों में उगाया जाता है। यह गर्म, शुष्क जलवायु और अच्छी जल निकासी वाली रेतीली या दोमट मिट्टी में अच्छे से पनपता है। इसे अक्सर घरों के बगीचों, खेतों और गमलों में उगाया जाता है।

आकृति-विज्ञान (Morphology) –

एलोवेरा एक छोटा या तना रहित, रसीला (सक्कुलेंट) बहुवर्षीय पौधा है। इसकी पत्तियाँ मोटी, रसीली और हरे से स्लेटी हरे रंग की होती हैं, जिनके किनारे पर छोटे दाँत होते हैं। पत्तियों में पारदर्शी जेल और पीले रंग का लेटेक्स पाया जाता है। इसके फूल नलीनुमा, पीले या नारंगी रंग के होते हैं और एक लंबे डंठल पर लगते हैं। इसकी ऊँचाई लगभग 60–100 सेंटीमीटर तक हो सकती है।

आर्थिक महत्व (Economic Importance) :
सौंदर्य प्रसाधन, त्वचा और बालों की देखभाल उत्पादों में बड़े पैमाने पर उपयोग
एलोवेरा जेल का सेवन पाचन, सूजन कम करने और रोग प्रतिरोधक क्षमता बढ़ाने में फायदेमंद

ਐਲੋ ਬਾਰਬਾਡੈਂਸਿਸ (ਕੁਆਰ ਗੰਦਲ)

ਵਰਗੀਕਰਨ –

ਰਾਜ – ਪੌਦੇ
ਵਿਭਾਗ – ਟਰੇਕਿਓਫਾਈਟਾ
ਵਰਗ – ਲਿਲੀਓਪਸਿਡਾ
ਕ੍ਰਮ – ਐਸਪਰਾਗੇਲਸ
ਪਰਿਵਾਰ – ਐਸਫੋਡੇਲੇਸੀ
ਜੀਨਸ – ਐਲੋ
ਪ੍ਰਜਾਤੀ –ਬਾਰਬਾਡੈਂਸਿਸ

ਆਵਾਸ (Habitat):

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੁੱਕੇ ਅਤੇ ਅਰਧ-ਸੁੱਕੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗਰਮ ਅਤੇ ਰੇਤਲੀ ਜਾਂ ਹਲਕੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ, ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਵੀ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਬਾਗਾਂ, ਖੇਤਾਂ ਅਤੇ ਗਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਕਾਰ ਰਚਨਾ (Morphology):

ਐਲੋਵੀਰਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਾਂ ਤਨਾ-ਰਹਿਤ ਰਸੀਲਾ ਬਹੁਸਾਲਾ ਪੌਧਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ, ਰਸੀਲੀਆਂ ਅਤੇ ਹਰੇ ਜਾਂ ਸਲੇਟੀ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ 'ਤੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਕੰਡੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੱਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਜੈਲ ਅਤੇ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਲੈਟੈਕਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫੁੱਲ ਨਲੀਦਾਰ, ਪੀਲੇ ਜਾਂ ਨਾਰੰਗੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਡੰਡੇ ਉੱਤੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਪੌਧਾ 60 ਤੋਂ 100 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਤੱਕ ਉੱਚਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਰਥਿਕ ਮਹੱਤਤਾ (Economic Importance):

ਇਹਨੂੰ ਕੌਸਮੇਟਿਕਸ, ਸਕਿਨਕੇਅਰ ਅਤੇ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਐਲੋ ਜੈਲ ਖਾਣ ਨਾਲ ਹਜ਼ਮਾ, ਸੂਜਨ ਅਤੇ ਰੋਗ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਤਾਕਤ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ